

Imprimat legal.

BIBLIOTECA POPORALĂ „LUMEA ȘI ȚARA”

229698

POVESTEA UNEI STELE

DE

ION MUNTEANU

1927

EDITURA FOII „LUMEA ȘI ȚARA” CLUJ
PIAȚA CUZA VODĂ 16

BIBLIOTECA POPORALĂ „LUMEA ȘI ȚARA“

E. O.

POVESTEA UNEI STELE

DE

ION MUNTEANU

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 2243 1927

**EDITURA FOII „LUMEA ȘI ȚARA“ CLUJ
PIAȚA CUZA VODĂ 16**

Drumul dragostei și al durerii

— Povestea unei stele —

În țara Durerii, într'un sat sărac, într'o casă dărăpănată și sărăcăcioasă, o mamă îngenuchiată în fața icoanei Mariei, se ruga cu glas înăbușit de plâns, să-i scape copilul de moarte.

„Stântă Marie, făcătoare de minuni, fie care ești mamă ca și mine, fie mă rog cu inimă rănită. De două zile copilășul meu — singura mea mângăere, se sbate în ghiarele morții și nici puterea omenească, nici rugăciunile mele nu pot stăvili sfârșitul, care s'apropie cu pași iuți. Tu, care ești născătoare de Dumnezeu, tu singură prin rugăciunile tale îi poți lungi zilele vieții. E singura mea mângăere sfântă Marie! Toată fericirea mea e cuprinsă în mâinile lui mici. Am rămas singura pe lume; sfârșită de truda vieții, n'aș mai avea puterea de a trăi, daeă n'aș mai avea copilul mângăere și fericire în viață. Nimic, în lume nu m'ar mai putea mângăia, nici soarelui nu iaș mai simți binecuvântarea, nici cerului nu i'aș mai înțelege farmecul“.

Două zile se rugase astfel nefericita mamă și două zile crezuse că rugăciunea îi va scăpa odorul.

Dar cele hotărâte de nemiloasa soarte nu pot fi schimbate nici prin rugăciune. Dumnezeu hotărăște după o lege ce nouă ne pare crudă, deși e înțelepciunea desăvârșită. Dacă în voința Lui înaltă împarte moarte și pustiu, dă altor suflete viață pe de altă parte. Viața curge ca un râu și într'un loc un val nu va sălta decât odată. Să oprească oare viața acestor valuri, în acelaș loc, pentru zile de-arândul? Pentru un strigăt de pasere rănită să oprească furtuna care-i dăreamă cuibul? Să oprească moartea de mila suferinței noastre? Dar atunci ar schimba legile înțelepciunii. Dacă n'ar fi moarte n'ar mai fi nici naștere, dacă n'ar trimite durerea printre noi, n'am cunoaște nici clipele de bucurie. Dacă n'ar urla furtuna, n'am înțelege nici măreția clipelor de liniște sfântă. Toate câte sunt își au înțelepciunea lor. În pedeapsa dumnezească găsim întotdeauna bunătate. Dar inimile noastre sunt mici și rele și nu pot înțelege legea firii, care nu se poate opri din drumu-i destinat, să ne aline suferințele.

Nenorocita mamă putea ea oare să înțeleagă voința înțeleaptă a lucrurilor, când inima ei era plină numai cu durerea ei?

Când sosi seara și când stelele se iviră cu miile pe cer, mama nemângăiată își luă copilul, să-l arate cerului și să-i cunoască

steaua de noroc. Dacă o va găsi strălucitoare și albă ca și argintul curat, va ști că moartea îi departe și că nenumărate îi vor fi zilele de trăit; dacă o va vedea palidă, ca galbena ceară, va cunoaște că orice rugă e zadarnică.

Copilul dormea dus, iar mama, așteptă până ce își deschise ochii și atunci îl arătă celor patru roze ale vânturilor: la miază noapte miazăzi, răsărit și apus:

„Orice soarte e legată de soarta stelelor pe cer. Strălucirea lor e bucuria noastră, iar cele ce caducid câte un suflet. Fă Doamne să cunosc și steaua copilului meu. Razele ei să se oprească în ochii lui, iar ochii lui dragi să-i oglindească lumina de șapte ori șapte clipe, să-i pot citi așezarea pe cer. Steaua lui să fie albă și strălucitoare, să fie stea de soarte împărătească. Să fie Luceafărul dimineții, sau stea din Carul cel Mare, stea din Cruce, stea din Găinușe, stele de noroc. Să fie stea de bucurie. Și dacă steaua lui e palidă, dăruiește-i strălucirea altor stele, lumină din alte bogate“.

Când copilul își ridică ochii spre miazănoapte, i se implură amândoi de lumina unei stele singuratice, stea rătăcitoare. De șapte ori șapte clipe, mama o văzu palidă și abia licărind. O văzu cum se stinge ca o lumânare sfârșită. Ii întoarse atunci speriată ochii spre răsărit; ochii lui să oglindească altă stea mai cu noroc. Dar aceeași stea pierită se oglindea și acum în ochii copilului. Îngrozită îi întoarse

capul spre miază=zi și apus. Aceiași stea se oglindea și acum în ochii lui. Fugi atunci pe ulița satului, fugi să se departă de steau nefericirii, dar și aici aceeași stea, îi umplea ochii cu lumina=i galbină.

Și mama înțelese că totu=i zădarnic. Ori=unde s'ar duce, oriunde ar fugi, aceeași soarte, acelaș nenoroc îi va urmări pretutindeni copilul. Oftă adânc și îndurerată și se reîntoarce în casa=i săracă. Iși puse copilul în leagăn, îi cântă duios. Și veni o clipă când sufletul lui își luă sborul către cer și în aceeași clipă steaua căzuse pe pământ; mama o văzu prin fereastra scundă. A scos un strigăt sălbatic, a luat copilul în brațe, a început să=l sărute cu dragoste și foc, crezând în nebunia ei că sărutările îi vor readuce viața. Și când văzu că moartea îi atotputernică, s'aruncă la pământ, își mușcă carnea de pe mâini, strigă înebunită și blestema cerul.

Și apoi își aduse aminte de o poveste din copilărie. O mamă căreia îi murise copilul, a plecat în căutarea lui, să=l răpească din cer. Dar își mai aduse aminte că ea a încercat zădarnic să=l readucă pe pământ. Mama înțelese că nu se fac minuni în cer pentru oameni.

Privi atunci în jur și găsi pe masă o carte despre viață și moarte. O răsfoi cu lăcomie, doar va găsi un leac al morții. Și ea putu să citească:

„Soartea noastră e legată de soartea ste=

lelor, sufletul nostru stă nouă zile pe pământ, până când se va stinge focul stelei căzute. Dacă în aceste nouă zile, buzele mortului vor fi atinse de focul stelei căzute, sufletul se va reîntoarce în corp“.

Mama chioti de bucurie, căci crezuse în învierea copilului ei. Il așează în leagăn, îi acoperi obrazul cu un văl și se grăbi spre miază-noapte, unde a căzut steaua, s'o găsească în nouă zile și s'o aducă să atingă buzele copilului spre a-l învia.

* * *

Oricât de nemărginit ar fi pământul, o mamă îl va străbate de-alungul și de-alatul în cele nouă zile, când inima ei e înarmată cu dragoste. Oricâte piedici i-s'ar pune în cale, ea le va înlătura pe toate, pentru-că sufletul ei plin cu focul dragostei, îi dă aripi și voință puternică să încovoae chiar munții.

Dar piedicile sunt nenumărate în drumul nostru spre oricare țintă. Nimeni nu vrea să ne ajute, căci toți se gândesc numai la dânși și mulți vor să ne împiedice, căci în mulți să-lășuește răutatea și dorința de a face rău.

În drumul bieteii mamei se vor ridica multe piedici, pentru-că luptând împotriva poruncii firii, care ne cere să ne supunem când soartea astfel a hotărît, însuși firea lucrurilor va încerca să o oprească din mers.

De zile nu mâncase nenorocita mamă și

nu dormise de tot atâtea zile. Era plăpândă și slăbită de chinurile vieții. Muncind fără de un alt ajutor decât brațele sale, greutatea luptei în viață îi măcinase puterile. Picioarele îi erau goale, iar drumul pe unde străbătea era presărat cu pietrii ascuțite și cu spini.

* * *

O zi și o noapte merse femeia fără încetare întrebând pe toți cei care îi eșeau în cale, dacă n'au văzut în satul lor căzând o stea, Și ori pe cine întreba, își clătina capul cu milă și trecea înaintea fără să-i răspundă. Și ce i-ar fi putut răspunde nefericitei mame fără s'o desnădăjduiască. În fiecare noapte cad mii de stele, și multe cad în oceanele întinse, unde pier pentru totdeauna. Cine să știe a cui au fost stelele căzute?

Dar' mama nu se descuraja. Trecea înainte în goană nebună și întreba mereu pe cei care îi eșeau în cale: „N'ați văzut căzând o stea, o stea singuratică, cu lumină palidă, steaua copilășului meu?”

Și cum trecea astfel în fugă prin sate și orașe, urcând munți și coborând văi, se gândi cu groază, că atâtea zile câte a venit de acasă, atâtea îi vor trebui să se reîntoarcă, iar a stelci urmă n'o găsește încă și vor trece alte zile și iarăși n'o va găsi.

Fu cuprinsă de o disperare fără nume,

începu să fugă mai iute, mai iute, să urce munții într'o clipă, să treacă văile în sbor.

Și acum fugea astfel înnebunită de spaimă că va găsi prea târziu steaua, când focul i se va stins, o cuprindea o moleșală în toate încheieturile și somnul cerca să-i pătrundă printre gene să o stăpânească. Când era aproape să doarmă, se scutura ca un animal rănit și furios, rupea lanțurile somnului și trecea mai departe.

Și vai, cum s'ar fi odihnit pentru câteva clipe. Totul în ea cerea liniște și odihnă. Piciorarele îi deveniseră grele de plumb, capul i se apleca spre piept. Mâinile îi atârnav grele și spatele i se încovoise. Orice pas, orice mișcare o chinuia acum. O durea încheieturile, simțea că s'a rupt ceva înăuntrul ei, că se va prăbuși dacă va mai merge, și totuși își continua drumul fără preget.

A doua zi de dimineață trecu printr'o grădină cu iarbă de mătasă, și pomii cu fructe hrănitoare. Pomii își aplecau crengile spre ea și o îmbiau cu fructele lor aromitoare. Iarba de mătasă îi pregătea pat și o îndemna să se odihnească, vorbindu-i astfel: „Dacă drumul tău duce spre miază noapte, în curând vei întâlni un munte, pe care picior omenesc nu l'a trecut vre=odată, căci nici pasere măiastră nu încearcă să-l treacă în sbor. Dacă crezi încă, să poți tu să-l treci, hrănește cu poame gustoase și odihnește-ți trupul obosit. Pe drum atât de lung

cum vor mai putea picioarele tale obosite să-ți poarte trupul“.

Dar mama n'asculta. Dacă s'ar fi oprit o singură clipă, ar fi dormit zile de-arândul și până atunci steaua și-ar fi pierdut lumina. Își astupase urechile să n'audă și trecu înainte.

După ceasuri de drum întâlni un munte înalt până la cer și se înspăimântă peste măsură. Cum putea oare ea să-l treacă, când nimeni nu l'a trecut vre-odată. Să îndrăznească ea oare să încerce ceia ce n'a încercat nimeni?

Și apoi îi păru rău că a stat la îndoială. Dragostea de mamă o mâna înainte, mai putea ea oare asculta de glasul înțelepciunii?

Incepu să urce. Dealul devenea din ce în ce drept ca perețele. Mama își împănă unghiile în pământ și fără să se teamă că se va prăvăli în adânc, urca fără încetare. La un loc, aproape a noua parte din drum, o piatră i se rostogoli de sub picioare, și o târâ după dânsa acolo de unde a plecat. De nouă ori a încercat să urce muntele și de nouă ori s'a rostogolit la poalele lui. În disperarea ei fără de margini, văzu eșind din munte un uriaș, urât la chip și la făptură, încât oricine văzându-l ar fi murit de spaimă. Căci era înalt acest uriaș, încât cu'n singur pas al lui, ar fi trecut șapte țări, iar capul îi atingea nourii.

Când mama îl văzu, în loc se fugă se duse lângă el și începu să-l roage să o treacă muntele. Uriașul o luă în palmă, o duse la

ochi; o privi multă vreme, și pentru-că o găsi frumoasă se hotărâ s'o rețină. O închise într'o cutie, și în început să urce muntele. Femeia se rugă s'o lase să-și cóninue drumul, spre a-și îndeplini sfânta datorie. Dar uriașul s'a-rătă neînduplecat, o privea din nou și cu cât o privea mai mult, cu atât îl fermeca făptura ei gingașe. Ajuns pe vârful muntelui, o ținu în palmă ca pe o găză și răsese multă vreme de plăcere și de bucurie. Mama privi poalele muntelui în spre miază noapte și nu văzu că muntele ar avea sfârșit. Se hotărî totuși să-și încerce soarta și într'un moment când uriașul n'o mai putu împiedica, se aruncă în adâncimea fără fund.

Se rostogoli c'o iuteală îngrozitoare spre vale; căzuse ceasuri de-arândul și nu mai ajungea pe pământ. Cădea într'una mai iute și mai iute; simțea, durere sălbatică în piept, se înăbușea în prăbușirea nebună. Pe la jumătatea muntelui, coborârea început să devină piezișe, mama se isbi de stâncile coastei; i se rupseră hainele, îi rănise trupul spinii și pietrele. Se rostogolea cu pieptul pe pietrii, cu brațele și coapsele pe spini, cădea fără încetare, sfârșiată și chinuită.

Și apoi muntele deveni mai lin, rostogolirea mai blândă. Aproape de poalele lui iarba era bogată și-i oprea căderea, îi spăla rănille iar frunzele plantelor de leac i le vindecau.

Când a fost jos la poalele lui, se sculă

fericită și-și continuă drumul. Incepu să fugă mai iute când auzii departe pașii uriașului.

Fugi până ce ajunsese la un lac afund de șapte stângini, lat și lung încât marginile nu i se vedeau de ochi omenești. O luntre șubredă stătea legată cu o funie de stâncă. Se aruncă în ea și începu să vâslească. Dar nouri negrii se îngrămădiră pe cer și începu furtuna. Barca era legănată de valuri ca o frunză pe apă. Creșteau îngrozitor talauzrile, să înghidă pe îndrăsneată în fiecare moment. Iar ea se ruga astfel :

„Indurate Doamne, nu pentru viața-mi ci pentru durerea mea. O sută de vieții dacă mi-ai cere, le-aș dăruie pe toate, dacă mi-aș atinge ținta. Mâna ta m'ajungă odată ce mi-am îndeplinit porunca inimii. Stăpânește tu Doamna valurile, oprește mânia furtunii, spre a-mi străbate drumul și lovește-mă cu pedeapsă după ce voi reda vieții copilul. Voi muri bucuroasă, când voi putea trăi în el“.

Valurile se domoliră, iar o sirenă eșită la suprafața apei, auzindu-i disperarea îi vorbi astfel: „Din vorbele toate îndurerate am cunoscut că ai un lung spre o țintă sfântă. Dar lacul e nesfârșit, brațele tale slabe nu vor conduce de-alungul apei barca și mai șubredă. Îți vor trebui ani s'ajungi la ținta dorită. Sunt gata să te ajut, să trec lacul dacă îmi vei dăruie frumusețea ta gingașe înfățișarea ta aleasă și strălucirea ochilor tăi“.

Iar mama îi răspunse: „Îți dăruiesc bu-
curos orice podoabă a frumseții mele. La ce-mi
poate sluji oare farmecul frumuseții când inima
îmi e cernită. Dacă sufletul meu e trist, înve-
lișul lui, corpul la ce să fie plăcut“.

Sirena suflă odată deasupra femeii, o des-
poe de frumsețe, împrumutându-i înfățișare de
pește și o duse peste lac.

Când se simți din nou pe uscat, chioți
de bucurie, căci credea că de aici înainte dru-
mul îi va fi fără piedici. Dar mare-i fu spama
când întâlni abia după câte=ve ceasuri o pădure,
a cărei arbori atingeau cerul și erau deși încât
picior omenesc înzădar ar fi încercat să=i stră-
bată. Iar în desisul pădurii erau animale săl-
batice cu miile, șerpilor veninoși de a căror muș-
cătură îți pierzi vocea și mintea.

Numai câte=va clipe stătu mama pe gân-
duri și apoi încercă să străbată tufișul ce îm-
prejmuau zidul de arbori. La câți=va pași văzu
o întâmplare îngrozitoare. Un șarpe uriaș în-
colăcise trupul unui leu și'l strângea cu inele-
le=i de fier să=l sugrume. Iar leul răcnea ne-
putincios, până ce leoaica atrasă de urlet se
repezi asupra șarpelui și=i rupse inelele cor-
pului, șilindu=l să se descolăcească de după
corpul sofului ei. Iar apoi au început să=l calce
în picioare lăsându=l aproape mort, iar lei dis-
părând în pădure.

Când șarpele văzu femeia și îi înțelese
păsul, în dorul de a se răsbuna îi vorbi astfel:

„Pădurea e de nestrăbătut, nici ani de zile nu vei putea face un drum de o schioapă prin acest zid de arbori. Noi fiarele codrului ne târâm sau sfâșiem arborii și astfel străbatem desisul, dar brațele tale sunt neputincioase nu pot îndoi nici cea mai mică creangă și apoi balaurii și fiarele desisului te vor sfâșia. Dacă totuși vrei să o străbați, aprinde-o în două colțuri, focul o va mistui de grabă și drumul tău e pregătit“.

Șarpele vorbind astfel, voia să-și vadă dușmanii pieriți în flacări. Iar mama îi ascultă sfatul. Aprinse în două colțuri pădurea, pen-tru-ca în câte=va clipe să vadă cum totul se preface în jar și cenușe. Cu inimă tremurândă trebuie să vadă cel mai îngrozitor prăpăd, văzut vre=odată de ochii omenești. Se darămau arborii cu vuet, arși din rădăcină. Trozneau cren-gile uscate și căzând la pământ hrăneau și mai mult focul năprasnic. Flacările se ridicau până la cer, formau zid nepătruns de foc, luminând peste nouă țări și nouă mări. Iar animalele săl-batice urlau înspăimântate încinse de limbile de toc. Cercau să străbate desisul spre margine, dar întinsul era fără sfârșit, până s'ajungă la eșire erau prefăcute în cenușe. Se svârcoleau șerpii încolăciți în jur de arbori; cădeau în mijlocul flăcărilor, pierind în câte=va clipe. Fiarele dușmănite se întâlneau în acelaș loc, împăcate așteptau acum de=odată pieirea. Leii, tigrii înebuniți de spaimă sfâșiau copaci largi cât șapte

case și aici pătrundeau ca într'un cuib sperând adăpost împotriva nimicirii. Dar când limbile de foc încingeau arbori, îi mistuia pe toți cei ce căutară mântuire împotriva morții.

Fiarele ce se găseau în marginea pădurii, eșeau târându=și puii, își ridicau nările în vânt să simtă un strop de apă unde să=și astămpere chinurile arsuri.

O zi și o noapte a ars pădurea. Limbile de foc aprinseră cerul până la a treia lui poartă. Peste șapte țări, căldura nimicise rodul pământului, secă isvoarele și ucise oameni mii de mii.

Noaptea nu mai era nimic din pădurea de odinioară. Era acum o mare de jar. Și ulțimile fiare pieriseră fără ajutor, iar paserile cerului fură cuprinse în înălțimele mari de un val de foc și fură rostogolite în cuptorul cel îngrozitor, unde se sfârșiră cât ai clipi din ochii.

Mama nu voi s'aștepte pân'ce ultima flacăra se va stinge, căci ar fi trebuit s'aștepte atunci ani. Cu picioarele goale, cu trupul în zdrențe, s'aruncă în vârtoarea limbilor de foc, spre a=și continua drumul dragostei și al durerii. Și cum trecea astfel nepăsătoare de moarte, focul îi ardea carnea fibră cu fibră, îi prefăcea în cenușe oasele și măduva sângelui. Și totuși nu se putea opri când datoria o împingea înainte.

Iar fiarele care eșeau din pământ să piară în flacări, căci s'aprinsese deopotrivă și adâncimile pământului, văzând=o pe mamă trecând în goană neînfrănată, cunoscură că i=a le=a

trimis prăpădul și în ultima svârcolire a morții încercau să se răsbune. Șerpii o înțepau cu limba lor otrăvită, leii îi sfâșiau pulpele picioarelor, încât nu știa care dintre dureri e mai îngrozitoare. Otrava mușcăturilor de bălaur îi pătrundea cu aceeași tărie în sânge, secând pe încetul și cel din urmă izvor de viață.

Astfel merse noaptea întreagă pe marea de foc. Era sfârșită de oboseală și de sete. Gura i s'aprinse de căldură, gâttejul i se uscase. Pentru un strop de apă ar fi dat toate comorile lumii. Pentru o singură picătură de apă, și ar fi dăruit fericirea zilelor de apoi. Mergea în neștire și gemea: apă, apă. Căuta cu privirea îndepărtare să zărească marginile chinului, dacă nu zărea sfârșitul. Și apoi ochii i se topiseră în foc. Trecea acum dibuind înaintea plângând fără de lacrimi, căci le secase izvorul, văitându-se fără cuvinte, căci dinții i se încleștaseră de durere. Ar fi vrut să-și razzime de un toiag greutatea trupului, dar pădurea perise și nu-i mai putea îndinde o cârje pentru sprijin.

Când soarele răsări strălucitor ca întotdeauna, mama ajunsese la marginea pădurii. Iar înfățișarea ei era înspăimântătoare. Îi arseră picioarele până în genunchi, îi arseră ochii, îi arse părul, iar trupul i se sfrijise, se făcuse mic și sbârcit, se adunase ca un ghem, pierzând orice formă omenească. Un ce fără formă și fără simțire. Nu mai avea nimic omenesc, în

afară de inimă care o îndemna să-și urmeze fără încetare drumul. Se prefăcu într'o formă hâdoasă, să sperie și pe cel mai curajos bărbat. Mânile ei subțiri și frumoase erau cărbune negru. Sânul ei de mamă, s'a prefăcut în cenușe.

Chinuită de oboseală și sete se grăbi să între în prima casă întâlnită în drum. Voi să-și astâmpere barem setea. Dar în casa unde intră trăia un vraciu. Văzând'o crezu că-i vre-un duh rău al pământului, de a cărui putere se va putea folosi. Ii aruncă în cap o rețea de fier și o făcu prinzioneră.

Mama urlă disperată văzându-se prinsă: „Am suferit toate cele nouă chinuri, pregătite pedeapsă celor ce au păcătuit de nouă mii ori nouă pe pământ. Drumul meu va lua sfârșit în curând, inima mea simte că voi găsi steaua căzută. Indură-te de nemernicia mea și lasă-mi drum liber spre a-mi îndeplini sarcina cea mare“.

Dar vraciu râse, răspunzându-i:

— Tu nu poți fi femeie, căci nimic din înfățișarea ta n'are asemănare omenească. Nu poți fi decât un duh al întunericului și prin rugăciuni vrei să-mi scapi din ghiare, când pot să te folosesc rob, să-mi îndeplinești ori-ce dorință, pentru-că puterile tale sunt mari.

Și iar se rugă mama s'o lase liberă, căci clipele trec, se vor împlini cele nouă zile și nu se va putea reîntoarce la timp să-și învie copilul.

Vraciul îi răspunse din nou că n'o va lăsa liberă, până ce nu-i va îndeplini o dorință: să-i aducă din mijlocul pământului nouă saci cu pietri nestimate, spre a-și împodobi casa și a-și trăi zilele în bucuria bogăției.

Mama se legă cu jurământ să îi îndeplinească porunca. Luând un sac, se aruncă într'o gură de munte de foc și rostogoli până în adâncimea pământului, de unde alese pietri nestimate, curate ca lumina focului, iar când muntele începu s'arunce pară și foc în afară, fu cuprinsă de o limbă de foc și adusă la lumina zilei. De nouă ori se coborî în adâncime și de nouă ori îl aduse saci plini cu pietri scumpe.

În timp ce-i aducea bogățiile vraciului, gândindu-se la fimpul ce sboară, îl blăstăma cu cuvinte grele: „Fii blestemat tu care ai inimă de piatră. M'ai trimis în adâncimi de pământ să-ți aduc lucruri strălucitoare și scumpe, când într'adevăr toate sunt fără de preț în afară de iubire. Se poate oare asemenea strălucirea moartă, a pietrelor scumpe, cu strălucirea blândă și vie a ochilor celui, pe care îl iubești? Numai o inimă împetrită poate să pună mai presus iubirea de aur față de iubirea de mamă. La ce sunt oare comorile, când în tine moare dragostea de viață, și se stânge lumina sufletului.“

Când mama fu liberă să plece, începu iarăși fuga disperată. Pe unde trecea în sbor ca vântul,, oamenii își făceau cruce văzându-i

înfățișarea hâdoasă și se fereau cu groază din calea ei. Iar cei mai îndrăzneți începeau să o urmărească și s'o arunce cu pietrii. Dar ea fugea nepăsătoare de orice durere trupească.

A opta zi ajunsese între munți de zăpadă și aici întâlnește un bătrân înțelept, care văzând-o îi vorbește cu asprime: „Înfățișarea ta e de duh rău și viclean. Ai venit poate să-mi tulburi liniștea, spre a-ți mulțumi dorul de a face rău. Te blestem duh fără suflet și te alung cu puterea înțelepciunii mele dintr'acești munți. Ia-ți drumul în spre pustiul cel fără hotar, unde nu sunt oameni și nu vei putea înspăimânta nici un suflet“.

Mama auzindu-l vorbindu-i cu atâta asprime, îi răspunde umilită: „Ceva mă face să cred că ai adunat cu scurgerea vremii o înțelepciune nemărginită. Tărându-mă în fața ta, îți cer ajutor, pentru drumul meu nesfârșit“.

Când îi povestește durerea, înțeleptul vărsă lacrimi de milă, vorbindu-i din nou cu blândeță: „Mie milă de încercarea ta, de trupul tău pierit și chinuit, îți voi frânge inima dacă ți-oi spune, dar poate moartea e cel mai dulce somn pentru tine. Cunoaște că credința ta e credință greșită. Morții nu pot fi înviați niciodată. Poruncile firii nu pot fi oprite de voință omenească. Minunile au pierit, nu se mai fac astăzi nici în cer nici pe pământ. Cele întâmplate nu pot fi reînviat, căci cine ar avea puterea să întoarcă mersul vremii?“

Mama îl ascultă cu teamă și o clipă îi crezu cuvintele. Era atât de obosită și de încercată, încât orice cuvânt de îndoială găsea un răsunset puternic în gândul ei. Dar inima îi porunci și acum să uite cuvintele înțeleptului și să-și urmeze calea.

„Cuvintele tale pot fi înțelepte — zise mama — dar inima îmi spune că chiar înțelepciunea e o minciună și numai cele înscrise cu litere de foc în inima noastră, pot fi adevărate pentru noi înșine. Înțelepciunea nu vrea să creadă în minune, iar minunea nu se naște pentru ea. Când inima însă crede în atotputernicia dorinței, minunea se va îndeplini“.

Dacă înțeleptul văzu că nu poate sfărma credința femeii, o duse în casă la dânsul și îi întinse un pumn de aur zicându-i: „Sunt fără-râmituri din steaua fiului tău. A căzut sunt de atunci opt zile și le-am păstrat pentru a citi taina lucrurilor în ele“ Mama care nu vedea și nu mai simțea nici focul nici chinurile firii îl întrebă pe înțelept, dacă fărărâmiturile ard încă. Iar înțeleptul de milă îi spune că și-au păstrat încă focul.

Mai era o singură și din cele nouă zile și mama se gândi cu spaimă că o singură zi de drum nu-l va fi deajuns să ajungă acasă. Ii spuse înțeleptului rugându-l să-l ajute. Iar acesta chemă regele vulturilor muntelui, spre a o duce în sborul gândului. Vulturul venind la ehemare, îi spuse cu trufie înțeleptului; „Pentru

ca s'o duc pe această femeie, îmi trebuie carne vie, iar corpul ei uscat și prefăcut cenușe. Pentru nimic nu voi s'o duc".

Mama auzindu-l îi zise: „Numai inima e vie încă în mine, pentru că ea trăește prin dorința și durerea mea. Ajunși la țintă și după ce fiul meu va fi înviat, o voi smulge din mine și ți-o voi înfinde hrană".

Auzind aceste cuvintele vulturul o luă pe aripile și începu să zboare neînchipuit de repede. În zbor de câte-va clipe trecuse peste țări și mări, peste lanțuri de munți și șiruri de văi, trecuse peste câmpii și dealuri. Sbura neîncetat îndemnat de inima mamei. Sbura fără preget, ajutat de voința mamei.

Și a doua zi dimineața ajunseră de-a-supra satului. Vulturul o lăsă pe mamă în curtea casei sale iar el rotindu-și privirea de-a-supra uliței strimte, văzu că sunt sute de morți, grămadă peste grămadă, se coborî și alungând corbii de pe morți, începu să se hrănească cu carnea lor.

* * *

Mama intră cu inimă tremurândă în casă, se duse drept la leagăn, ridică vâlul să își găsească pruncul, dar blestem, leagănul era gol, copilul îi fusese răpit, sau poate dus și îngropat de vecini.

Pornindu-se în uliță, mama începu să țipe,

s'adune vecinii s'adune întreg satul, să i se spună mormântul copilului ei. Strigă din răsuputeri, strigă sălbatic, dar în afară de croncănităl corbilor și țipetele vulturului nu=i răspunse nimeni. Fugi dela o casă la alta, strigă mereu. Îi cheamă pe nume pe toți cei care îi cunoștea, îi jura să=i răspundă, să=i ajute. Și nimeni nu=i răspunse. Cuttorease toate casele, și unde intra nu găsea decât morți. În fiecare pas se împiedica de noui morți și alți morți îi opreau drumul.

Nenorocita înțelese că o boală îngrozitoare a secerat viețile tuturor celor din sat și că nimeni nu va fi să=i arate mormântul copilului. Desnădăjduită, plecă spre cimitir. Se târî dela mormânt la mormânt, pipăi bulgări de pe fiecare groapă, dar mormintele sunt făcute nu vor să destăinuiască taina ce o ascund. În zadar își apropia urechea de pământ, nici o șoptă, nici un suflet nu venea să=i spună unde zace cadavrul micului ei copilaș.

Adunându=și ultimele puteri, mama începu să sape cu ghiarele mormintele proaspete. Săpă nouă morminte și desgropă nouă morți, dar nici unul nu era copilul ei. Și acești morți erau îngrozitori, o priveau cu ură pe cea care îndrăznea să le tulbure liniștea, o încolăceau cu oasele mâinilor lor s'o sugrume, doar o amenințare ar mai fi putut s'o înspăimânte și s'o ucidă, acum când era în cimitirul copilului ei. Dacă toți morții s'ar fi răsculat și=ar fi în=

cercat s'o împiedice să=și găsească copilul; i=ar fi supus pe toți prin voința=i nestrămutată.

Soarele era spre apus, în curând noaptea coborîță trebuie s'aducă pe cer miile de stele. Iar cu ivirea celor dintâi stele, focul stelei copilului ei s'ar fi stins. Chinurile ei ar fi fost zadarnice, dacă găsindu=se aproape de mormântul copilului iubit, nu l'ar fi cunoscut până în clipa cea din urmă. Aplecată asupra acelu mormânt, care i se păru că=i cel adevărat, scormonea pământul cu mânie, în timp ce=și plângea chinurile zilelor de căutare:

„Am suferit cum n'a suferit femeie vreodată pe lume. Carnea mea a fost chinuită fibră cu fibră. Mi=a secat sângele, mi s'a stins lumina ochilor, a pierit tot ce=a fost frumos și bun în mine și=acum aproape de țință să mă văd despoiată de rodul încercării mele? Am suferit fără să mă tângui, mi=am jertfit tot ce=am avut fără cea mai mică părere de rău și să nu pot atinge acum țința, când toate mă îndemnau să cred că disperarea și durerea mea a luat stârșit. Dumnezeu mare, dacă este o dreptate în cer și pe pământ, îndreaptă=mă spre mormântul fiului meu, să săp cu mâinile prin pământul ce=i acopere corpul, să=i ating buzele cu fărâmele de piatră fermecată, să=i înviu, să=i mai aud glasul o singură dată“.

Un corb s'apropie croncănind de mamă zicându=i: „Ce=mi poți jertfi pentru ca să te

învăț glasul florilor, care-ți va descoperi tainele mormintelor“.

Mama auzindu-l îi zise: „Nu mai am nimic ce ți-aș putea jertfi. Corpul meu e prefăcut în cenușe, nimic din mine nu-ți poate servi hrană“.

Dar corbul stăruia să facă și cea din urmă jertfă. Să sape toate mormintele cimitirului până în zorii zilei, și fără să se teamă de răz bunarea morților, să le lase oasele pradă con voiului de corbi. Iar biata mamă nu se îngrozi nici de cel mai crunt păcat. Ii făgădui să-i îndeplinească dorința, dacă o va învăța taina cuvintelor florilor. Și când cunoscuseră această taină, găsi repede mormântul copilului ei. Il desgropă tremurând de nădejde și bucurie. Când îl avu în brațe, îi duse la buze piatra de aur, odată, de două ori, de o sută de ori, și așteaptă neliniștită să vadă minunea. Iși strânse copilul în brațe cu putere, îl mângăie cu brațele-i de oloagă, îl sărută de mii de ori, îl chema pe nume, se ruga fierbinte, plângea nădăjduind că va veni răsplata credinței sale nestăruite.

Când se iviră primele stele, corpul copilului se încălzi, ochii i se deschisera, sângele începu să-i curgă prin vine, să i se reîntoarcă viața încetul cu încetul. Și apoi ca trezit dintr'un somn adânc, îi îmbrățișase grumazul mamei sale, rostind încet, încât numai ea l'ar fi putut auzi: mamă, mamă.

Cuprinsă de o fericire fără margini, mama îl strângea tot mai sălbatic la piept, îl săruta cu patimă și foc; începu să-i povestească dulce și duios ca de altădată.:

„Inger, ingerețel meu, bucuria mea, lumina sufletului meu. Am trăit în câte=va zile, veacuri întregi, am suferit în câte=va clipe, atât cât n'a suferit omenirea de la nașterea ei, am luptat, am fost înfrântă și m'am ridicat din nou să lupt, numai pentru ca să ajung această clipă, să te pot strânge în brațe, să=ți ating fruntea și să=ți sărut ochii. Vai dacă ți=aș vedea pentru o secundă numai gura ta mică de floare, ochii tăi strălucitori de stea, fața ta albă de zăpadă.“

Când roști aceste cuvinte, Dumnezeu în îndurarea lui cea mare îi readuse vederea. Și ea putu să se desfate clipe întregi, privindu=și odorul.

Iar apoi auzi țipetul vulturului, care=i cerea inima și croncănitul corbilor care=i cereau să desgroape morții, să le fie hrană.

Nefericită mamă se îngrozi la gândul că va pieri acum și=i va rămâne singur în pustiu morților copilul.

Îl mai privi odată să=i închidă pentru totdeauna chipu=i dulce în suflet și apoi îl ucise cu mâinile ei. Inima i se frânse atunci, căci nici o dorință și nici o durere nu=i mai da viață.

Când paserile de pradă îi văzură pieirea, pe limba lor își vorbiră cu batjocură aspră despre

femeie: „Iată ce înseamnă nebunia omenească. Sufletul lor e plin de dorințe ce nu se pot îndeplini decât după o trudă îngrozitoare și atunci când au ajuns la țintă, trebuie să-și lapede roadele învingerii, pentru că orice s'ajunge prin minune n'are trăinicia lucrurilor de toate zilele. Această femeie și-a jertfit bucuria vieții, pentru ca să-și reînvie pentru o clipă copilul, să-l omoare cu propriile ei mâini. Nu înseamnă oare că lucrurile omenești sunt lipsite de înțelepciune?“

Dar sufletul mamei, îmbrățișând sufletul copilășului în sboruri către cer, spuse aceste cuvinte pline de fericire:

„Viața noastră pe pământ e drum spre fericire sau nenoroc. Cine a ajuns să atingă pentru o singură zi sau o singură clipă fericirea, a cucerit întreaga năzuința omenească în spre mai bine. Cu cât suferințele sunt mai mari, cu cât drumul e mai anevoios și lupta mai îndârjită în spre cucerirea fericirii, cu atât fericirea va fi mai mare. Și o dată fericirea cucerită, nu va mai pieri din sufletul omenească. Durerile trec, rănilor vechi se vindecă, dar nici un chin nu poate șterge amintirea bucuriilor de odinioară.

Și numai sufletele care au cucerit pe pământ fericirea, se vor bucura în viața veacurilor de fericire. Căci cine n'a știut să-și găsească pe pământ bucurie, în lupta pentru

datorie și dragoste, nu poate fi printre cei aleși. Lupta înalță sufletele, le curăță și le pregătește pentru fericire. Cei ce au întâlnit-o în viață, fără să se lupte pentru ea, nu s'a bucurat de strălucirea ei, căci aurul e ascuns în piatră și dacă nu-l desfacem cu mâinile noastre din noroi va rămâne pierdut și fără preț."

BCU Cluj / Central University Library Cluj